

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan **zvečer**, izmisi sedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Rudolfa Kirbiša hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

## Avstrija in Rusija.

Razmere mej Nemčiji in Rusijo se boljšajo. To je bila neki tudi poslednja želja ranjega cesarja Viljema. Ta glas bodo z veseljem pozdravljali vsi, katerim je do tega, da se ohrani mir in red v Evropi; ker prijateljstvo mej tema dvema državama je najkrepkejše poročstvo, da ne bo velike evropske vojne.

Radovedno se bo vprašalo, kak nasledek bi imelo tako prijateljstvo za našo avstrijsko državo. Zakaj brez velicega pomena bi taka prememba za nas gotovo ne bila.

Naša misel v tej reči sicer ni merodajna, a vender se drznemo brez okolišen izreči, da bi nasledki bili za nas ugodni. Prvič bi se tisti strah, da bomo imeli spomladi vojno z Rusijo polegeli, ka bi bilo nam kakor vsakdanja skušnjava kaže, v največjo korist vsem, ki so v kakoršnikoli zvezi z državnim kreditom. Visel je ta strah doslej, kakor Damoklejev meč, nad našimi glavami, ter težil in zadrževal vsak poskus kakega plodonosnega podjetja. Na dalje bi se ohladila tudi preživa domišljija tistih avstrijskih šovinistov, ki se nadejajo s pomočjo silne nemške vojne potisniti Rusijo nazaj tja v Azijo, da bi potem za nekaj časa mir imeli od skrbij, katere jim prizadeva doma ravnopravnost zahtevajoče Slovanstvo.

Pač zadnji čas bi bil, da se takim šovinistom ustavi raba in odtegne upliv, ki nikakor ni blagodejen državi, temveč tira našo politiško lodijo v vihar in valovje, kjer se ona lahko razbije.

Nastaja pa za nas in naše diplomate še prevažno drugo vprašanje, namreč, ne bi li mogla tudi Avstrija s svojo nekdanjo zaveznico in pomočnico stopiti v prijaznejše razmere ter z dobra poravnati se zastran Balkana, zavolj katerega baje imamo z njo prepir. S tem bi si utegnili Avstrija utrditi mir in varnost mnogo bolje, nego nam to zagotavljajo naše sedanje alijance in prihranila bi si morebiti milijone in milijone denarja, ki se zdaj troši za vedno novo in novo oboroževanje.

Vemo, da se oglasijo precej naši omenjeni šovinisti ter porekó: To je nemogoče. Za obe dve

Avstrijo in Rusijo — tam doli ni prostora. Mero-dajnost in izključnost avstrijskega upliva je tamkaj tako važna, da ne trpi nobenega ruskega zraven sebe.

Ali imajo pa ti šovinisti tudi prav? S pravega avstrijskega stališča nikakor ne. Oni si domišlujejo, ko bi ruski upliv bil odstranjen, da bi oni potem balkanske Slované po svoje mešali in delali z njimi, kar bi hoteli. Ali oni zabijo, da bi se i tem Slovanom, akoprav je mej njimi še mnogo kratkovidnih, neizkusnih in skaženih elementov, znale kedaj oči odpreti, ter bi nam našo nepoklicano prijaznost grdo odplačali. Tudi ni dobro prodajati kože, dokler ni medved ustreljen.

Po drugi strani pa tudi ni res, da bi se ruski in naš upliv na balkanskem poluotoku ne dala zjediniti. Ako imajo Rusi odprt pot skozi Dardanele, kaj škoduje to Avstriji? In ako ima Avstrija prost pot do Soluna in trdno pozicijo ob Jadranskem morji, kaj če to boleti Rusijo? Ne navskrižni, temveč paralelni so prav lahko interesi avstrijski in ruski ob Balkanu in prav lahko obstojajo jedni zraven drugih v obojo korist.

Po krimski vojni je bila Rusija, ne brez naše pripomoči, dobro odtisnena od Balkana. Pa kaj je bil nasledek? Angleži so se tam doli prav dobro počutili in polnili žepe od bogatih dobičkov svoje trgovine. A kaj je imela Avstrija od tega? Nič, ko dobre pol milijarde več državnega dolga in mržnjo Rusije, katera nam je leta 1859 in 1866 prav zelo na pot hodila. In ako smo po zadnji rusko-turški vojni zaseli Bosno, vemo li, če bo kaj koristi od tega, dokler se ne pogodimo z Rusijo? Vemo, da mi Slovani za zdaj pri visokej državnej politiki nismo merodajni. Preverjeni pa, da bi državi bilo jako koristno, ko bi nas naši državniki ne prezirali in ko bi se oni raji otresli tistih rusofobnih šovinistov, katerih lojalnost se je v letih 1848, 1859 in 1866 v nekem čudnem svitu pokazala. Na drugi strani, pa nikakor ne verujemo v odkritosrčno prijateljstvo najnovejšega našega zaveznika, Italije, koje državniki z veliko virtuoznostjo postopajo tako, kakor jih je lokavi Machiavelli učil, dočim je Rusija doslej vedno bila jako lojalna S.

## Siavncsti Djakovske. \*)

(Dajje.)

Za tem napije v imenu Slovencev dr. Ivan Tavčar tako-le:

„Vaša prevzvišenost!

Visoka in slavna družba!

Dovolite mi, Vaša prevzvišenost, da v imenu navzočih Slovencev spregovorim in da pred vsem naglašam, da za nami pri ti slovesni priliki stoji ves narod slovenski, če tudi se nas je danes le malo število oglasilo v to starodavno bosensko-sremsko stolico!

Vaša prevzvišenost ste v pismu, koje ste ravno kar pisati blagovolili mestni občini Ljubljanski primerjali Jugoslovanski rod s trpinom, na križi visečem. V istini, jednake muke moral je prenašati ta rod, ko mu je stoletja in stoletja turški meč mesaril telo ter ga v prah teptala neusmiljenega tujca trda peta. Resnica pa je tudi, da smo imeli mej Jugoslovani mi Slovenci najrevnejše stališče, in še pred malo časom se je menilo, da se nikdar ne bomo probudili iz stoletnega spanja, in da bomo vsak hip kot suha veja odpadli od slovanskega debla. Ali se to ni zgodilo, in drevo, ki je imelo pasti pred viharjem, stalo je krepko v svojih koreninah, in pričelo se je krasiti z novim zelenjem. In probujenje našega naroda, Vam prevzvišenost, je tako mogočno, da je danes ni slovanske vasi, in naj je še tako pozabljena, kjer bi se ne čulo ime premilostivega bosensko-sremskega vladike, kjer bi se z veliko hvaležnostjo ne spominjali njega, ki je bil tudi nam Slovincem prvak in apostelj narodnega probujenja!

V resnici! od tedaj, ko se je pričelo v Slovincih narodno gibanje razvijati, čulo se je mej našimi prvimi imeni tudi ime Vaše prevzvišenosti. Podpirati ste z vašo predobrotljivo roko naša narodna podjetja, ali še bolj ste pa s svojo besedo, katero smo začuli sto- in stokrat iz Vaših prevzvišenih pisem, ogrevali naša srca, ter v njih vzbujali

\*) V sobotno poročilo urinila se je tiskarska pomota. „Sokola“ namreč v Djakovem ni zastopal Ivan Hribar ampak Fran Hribar.

## LISTEK.

### Otci in sinovi.

Roman.

Ruski spisal J. S. Turgenjev, preložil Ivan Gornik.

XXIII.

(Dajje.)

— Evgenij Vasiljič, zajeceljal je s trudom Peter (drhtel je, kakor da bi bil mrzliččen), le strite, kar hočete, jaz bom stopil nekoliko na stran.

— Štiri . . . pet . . . Le stopi, bratec, le stopi; skriješ se tudi lahko za drevo, zatisneš ušesi, le oči se ne zapri; ako pa kdo pade, hiti pobirat. Šest . . . sedem . . . osem . . . Bazarov je obstal. — Ali je dosti? vprašal je obrnivši se k Pavlu Petroviču, — ali naj še dva koraka primaknem?

— Kakor hočete, odgovoril je, utikaje drugo kroglo.

No, pridenimo še dva koraka. — Bazarov potegnil je s koncem čevlja črto po zemlji. — Tu je stališ. Vender: koliko korakov gre vsak od naju od stališa? To je važno vprašanje. Včeraj o tem nisva govorila.

— Mislim, da deset, odvrnil je Pavel Petrovič

ponujaje Bazarovu oba samokresa. — Blagovolite izbirati.

— Prosim. Pa povejte, Pavel Petrovič, ali ni najin dvoboj nenavadno smešen? Le pogledite obraz najinega sekundanta!

— Vi se vedno šalite odgovori je Pavel Petrovič, — nikakor ne trdim, da ni najin dvoboj nenavaden, a zdi se mi dolžnost, da vam naprej povem, ka sem pripravljen resno se bít. A bon entendeur salut!

— O! tega niti ne dvojim, da sva se odločila drug drugega uničiti, a zakaj bi se malo ne smejala ter združila utile dulci? Tako: vi meni francozko, a jaz vam latinsko!

— Bít se bom resno, ponovil je Pavel Petrovič ter se odpravil na svoje mesto.

Bazarov odšel je na svoji strani deset korakov od stališa ter obstal.

— Ali ste gotovi? vprašal je Petrovič.

— Popolnoma.

— Začniva torej!

— Bazarov korakal je počasi naprej, tudi Pavel Petrovič stopal je proti njemu, utaknivši levo roko v žep in lahno dvigaje tok samokresov. „Ravno v nos mi meri“, mislil si je Bazarov, „in kako skrbno mežika, razbojnik! Sicer je pa to

vender neprijeten občutek. Meril bom na njegovo verižico“. . . Nekaj je rezko zapiskalo mimo ušesa Bazarovljega in v istem trenutku čul se je strel. — „Slišal sem, torej ni nič“, šinilo mu je v glavo. Stopil je še jedenkrat in, ne da bi meril pritisnil je petelina.

Pavel Petrovič zatrepetal je izlahko ter se zgrabil z roko za nogo. — Sraga krvi polila se je po njegovih belih hlačah.

Bazarov vrgel je samokres na stran in pohitel k svojemu protivniku.

— Ali ste ranjeni? vprašal je.

— Imeli ste pravico, da bi me pustili priti do stališa, rekel je Pavel Petrovič, — a to je vse jedno. Po dogovoru imava še po jeden strel.

— No, dovolite, da ga odloživa na drugikat, odgovoril je Bazarov in prijel Pavla Petroviča, ki je začel bledeti. — Sedaj nisem več dvobojnik temveč zdravnik in pred vsem moram pogledati vašo rano. Peter, pojdi sem! Peter! kam si se utaknil?

— Saj ni nič. . . Jaz ne potrebujem nikake pomoči, rekel je počasi Pavel Petrovič, — in . . . treba zopet. . . Hotel si je pogladiti brke, a roka mu je oslabela, očesi sta se zavrtili in izgubil je zavest.

(Dajje prih.)

zaup v našo bodočnost. Naravno je, da smo morali imeti pri tem prepričanje, da stvar, ki se je smela postaviti za Vas zaščit, prevzvišeni vladika, ki je štela mej svoje branitelje, tudi Vas, ekscelencija ni mogla biti drugačna nego sveta in pravična. In danes smo tu, da pričamo o tem, da je ta sveta stvar tudi zmagonosna postala, da živi naš narod v zavesti, da ima Vam, prevzvišeni vladika, radi tega ravno tisto hvalo dajati, kakor jo daje Bleiweisu, Tomanu, in drugim prvakom in probuditeljem svojim, ki sedaj že davno v zemlji spé.

Slovenci pa dolžujemo Vaši prevzvišenosti še iz drugih razlogov najglobokejšo zahvalo. Ekscelencija ste svoj rod obsipali z darovi, ki se le s tistimi primerjati dajejo, katere je zlival nekdanji slavni Mecena nad rimsko umetnost. Vse ste blagovolili podpirati, kar je imelo namen provzbuditi hrvatskega naroda zavest. Hrvatska zgodovina bode Vaši prevzvišenosti odprla najkrasnejši list, ter do vekov dni pripovedovala o mnogoštevilnih spominkih, ki ste jih, prevzvišenost svojemu narodu zapustili, ter so vsi aere perenius!

Slepi pa bi morali biti mi Slovenci, če bi Vam, prevzvišenost, za vse te dobrote skazane hrvatskemu narodu, ne izrekli kipeče zahvale. Mi Slovenci stojimo na skrajni meji slovanstva, in obdajajo nas od spodej in zgorej narodi, hlepeč, od vzeti nam materin jezik ter zaliti nas s tujstvom, da bi v pokrajinah, kjer so naši očetje živeli, ne bilo spominov na nekdanj mogočno slovanstvo. Samo na jedno stran imamo zaslombo na narodu, ki prebiva ondu, kjer ponehajo naše planine ter se prično obšavske ravnine. Narod hrvatski je to, ki je bil od nekdanj nam Slovincem v zaslombo, ter je s svojo krvijo branil nas stoletja pred krivimi meči surovih barbarov. Če mi je dopuščena primera, imenoval bi narod hrvatski srce, od katerega vodi mogočna žila — odvodnica do naroda slovenskega, razširjajoč ondu kri narodne zavesti, narodnega mišljenja. Po ti odvodnici priplule so naše dežele hrvatske pesni, koje so nas naučevale, in prihajale besede Vaših prvakov, ki so tudi nas osrčevale, tako da smo zmagonosno prestali boje ter utrdili jez, ob katerem se razbijajo brez moči razlučni valovi nemškega in laškega morja.

Nikakor ni fraza, Vaša prevzvišenost, če trdim, da živimo vsi Slovenci v zavesti, da je bodočnost slovenskega naroda ohranjena samo tedaj, če stoji za njim mogočna in zavedna Hrvatska. Ž njo imamo Slovenci jednako prihodnost, nakazari smo na njo, in če Hrvatska pogine, ne preostaje nam družega, nego poiskati si grob, kamor bi se slovenstvo za vedno zakopalo.

Zategadel velja tu izrek, da vse tisto, ekscelencija, kar ste storili narodu hrvatskemu, storili ste tudi narodu slovenskemu. Opravičeno je torej, če je Slovencev hvaležnost brezmejna.

Zatorej predrznem se z dovoljenjem Vaše prevzvišenosti dvigniti kupo, ter vsklicati: Bog ohrani Vašo ekscelencijo ne samo hrvatskemu, nego tudi slovenskemu narodu!"

Že mej govorom oglašal se je vladika pogostoma: „prekrasno!“ „vrlo lepo!“; a ko je dr. Tavčar končal, tedaj je naglo ustal s svojega sedeža pohitel k njemu ter ga objel in poljubil. Burno odobravanje potreslo je palačo, kajti vsakdo je čutil velelepo harmonijo. Ko se je odobravanja vihar poleg, dejal je vladika: „Jeste-li čuli gospodo! Jeste-li čuli? Ta to Vam je govornik nad Bossueta!“ In zopet je zabučalo odobravanje in naukušeno klicanje, katero je to pot veljalo našemu rojaku. Vladika pa je nadaljeval nekako takole: „Slovani imamo mnogo sovražnikov. Pa ni čuda. Boje se nas. Za duševno svojo supremacijo tresejo se. Mi nismo še prav stopili na svetovno poprišče; a vender čutijo že povsod, da je v nas tako ogromna elementarna sila, kakeršne svet še ni videl. In res, poglejte le mali, toliko let zatirani in stiskani slovenski narod, glejte, kakšni možje se mu porajajo. On, dasi neznan, poklican je dobrodejni svoj upliv vršiti na ostalo slovanstvo, in tako tudi oni sijajni darovi, katerih mu je dal Bog v takej obilici, ne bodo izgubljeni za celoto.“ (Konec prih.)

## Politični razgled.

### Notranje dežele.

V Ljubljani 26. marca.

V aprilu bode v **državnem zboru** prvo branje Liechtensteinovega zakona. Toliko je že gotovo, da se bode izročil šolskemu odseku. Za

Lienbacherjev šolski predlog pa ne bodo glasovali niti vsi nemški konservativci. Tirolcem predlog dvornega svetnika ne ugaja, ker se preveč ujema s sedanjim šolskim zakoni ter veje po njem preveč centralističen duh. Ta predlog se torej najbrž niti šolskemu odseku v pretres izročil ne bode.

**Hrvatska** vlada bode precej predelala svoj predlog šolskega zakona z ozirom na spomenico srbskega kluba. Ozirati se hoče kolikor se da na želje zastopnikov srbske narodnosti, kar je čisto naravno, kajti brez srbskega kluba bi v deželnem zboru večine ne imela. Baš s tem se je tako utrdila sedanja vlada, da se je vedno bolj ozirala na želje Srbov, nego so bile pripravljene to storiti opozicijske stranke. Nikdar bi ne bila moč vlade tako silna, ko bi stranka prava bila se bolj ozirala na pravoslavno prebivalstvo in v tem oziru nekoliko odjenjala od svojih velikohrvatskih idej.

### Vnanje države.

Beda v **Črnej gori** je bila že poprej velika, sedaj je pa še zadnji sneg in mraz napravil mnogo škode. Zlasti mnogo ovac je poginilo. V Bar je došlo dosti žita, pa ga dosedaj neso zaradi snega niti v gore spraviti mogli.

Sprva so mislili sklicati **srbsko** skupščino kar s kraljevim ukazom, a so se premislili in jo bodo otvorili s prestolnim govorom. To so želeli radikali, ker poslednji prestolni govor, kateri je sestavila Rističeva vlada, popolnem jim ne ugaja. V prestolnem govoru bode vlada jasno razvila svoja načela.

Vsa poročila o premikanji **ruskih** čet na zapadu so baje izmišljena. Raztrosili so ja poljski listi, ki bi radi vzbudili v Nemčiji in v Avstriji nezauptost proti Rusiji. Poročali so, da se je na Poljskem ustavil promet z blagom, ker morajo železnice imeti pripravljene vozove za prevoz vojakov. Promet blaga bil je za nekaj dni res ustavljen, pa le zategadel, ker so bile vse železnice zametene, vojakov pa prevažali neso.

**Turško** sodišče v Skadru je osvobodilo morilce jezuita Pastore. Ta stvar se že dolgo mota. Jedenkrat so je že bili osvobodili, a so na energično zahtevanje avstrijskega in italijanskega zastopnika znova začeli preiskavo, ki se je res precej strogo vršila. Pri glavni obravnavi sta bila vedno prisotna zastopnika avstrijskega in italijanskega konzulata. Ko je bila obravnava končana in se je imelo sodišče umakniti, da se posvetuje o razsodbi, poprosila sta konzulska zastopnika, da se seja malo pretrga, da se posvetujeta s konzuloma. Jedva sta pa odšla, že je sodišče porabilo priložnost, da je osvobodilo zločinca.

**Rumunski** kralj je jako zadovoljen s svojim vsprejemom v Berolinu in na Dunaji. V Berolinu je zvedel od Bismarcka, da se nadeja, da bode v miru sklenil svoje dni, na Dunaji se je pa kralj preveril, da Avstrija želi dobrih odnosov z Rumunijo.

Novi **nemški** cesar bode baje v kratkem pomilostil mnogo političnih zločincev in s tem pokazal svoje liberalno mišljenje. Želeli bi, da bi se liberalno mišljenje novega vladarja kmalu pokazalo tudi nasproti Poljakom, katere na vse mogoče načine zatirajo in raznarodujejo.

Konservativna vlada **angleška** je v velikej zadregi. Brez pomoči jednega dela liberalcev bi se niti jeden dan držati ne mogla. Unijonistični liberalci so dosedaj sicer verno podpirali vlado, a začeli so zahtevati sedaj za svoje usluge tudi plačilo. Chamberlain in tovariši že davno želé, da se lokalna uprava preorganizuje bolj po demokratičnih načelih. Vlada je res izdelala predlogo o reformi uprave vsaj za Anglijo in Wales, za Irsko in Škotsko pa ne. Ž njeno predlogo, s katero se bodo jako pristigle pravice zgodovinskega plemstva, so liberalci jako zadovoljni in želé samo, da se razširi kmalu še za Škotsko in Irsko. Konservativci pa ne najdejo niti dobrega lasu na vladnej predlogi. Vsi konservativni listi zaradi te predloge obirajo vlado. Če si konservativci kaj ne premislijo, bode vlada pala. Če predloge ne umakne, jo bodo vrgli konservativci, če jo pa umakne, pa unijonistični liberalci. Najbrž si bodo pa konservativci še premislili, kajti če jim unijonistični liberalci odpovedó pomoč, nikdar ne pridejo več na vladno krmilo.

## Dopisi.

**Iz Kumena na Pohorji** 20. marca [Izv. dop.] Polagoma se uzbuja narodna zavest tudi tukaj ob severni meji Slovenstva, kar je tem bolj veselo, ker so si bili naši nasprotniki te kraje že skoro popolnoma prisvojili. Naši ljudje so bili namreč popolnoma v rokah nemških in nemškutarskih lesnih trgovcev, ki so torej tudi jedini povsod gospodarili in ukazovali, ter tako svoj močen upliv povsodi širili med ljudstvom. Da se je to v zadnjem času nekoliko spremenilo, in da ljudje čedalje bolj samostojni postajajo tako pri svoji kupčiji, kakor tudi drugod, zato se imamo največ zahvaliti mnogim blagim rodoljubom, ki se vedno in neprestrašeno boré za naše pravice, kakor tudi za naš vsestranski, duševni in gmočni napredek. V našem kraju dobé ljudje denar jedino le za les, družih pridelkov tu-

kaj skoro ni. Poprej kedaj so kmetje lesno blago navadno davali trgovcem, ki so pri tej kupčiji v kratkem času silno obogateli. Danes pa jih je mnogo, ki brez posredovanja lesno blago prodavajo in so pri tem gotovo na boljsem. Še bolje bi pa bilo, ko bi bi se osnovala trgovske kmetijske družbe ali zadruge, ki bi potem tržile z lesom na skupni dobiček. Tako bi bilo mogoče lesu nastaviti pravične cene in nikomur bi ne bilo treba lesa davati pod ceno, kajti bi mu zadruga pomagala s posojilom, ako bi bil v sili, ne da bi se mu radi tega lesa cenjeje zaračunil. Ako bi se v naših krajih več takih zadrug osnovalo in bi le-te potem stopile v ožjo mejsebojno zvezo, tedaj bi bilo to nam vsem v veliko korist. Nadalje bi bilo dobro, ko bi se slov. župani vsaj jedenkrat v letu shajali v zborih, kjer bi se posvetovali o skupnih občinskih zadevah; kjer bi v imenu vseh družih občanov izrekli svoje želje, ter bi namreč razkrili velike napake v nekaterih postavah, ki so največ krive, da se občna beda tako širi in da kmetški stan čedalje bolj propada. V prvi vrsti bi bila sedanja domovinska postava, ki je jako krivična. Mladi ljudje, dokler so za rabo, gredo od doma, ko se pa postarajo, prihajajo nazaj in domača občina mora sedaj skrbeti za tiste, ki jej niso nič koristili, temveč so vse svoje moči žrtvovali tovarnarjem in bogatinom po mestih. V tem in še v mnogo drugih rečeh, bi se bilo še veliko kaj koristnega dobro pogovoriti, ter potem dotične izjave izročiti našim poslancem, da jih na merodajnem mestu predložijo. — Ker se vsako leto prepričamo, da se nemški liberalni poslanci v štaj. dež. zboru za kmetški stan in njegove potrebe kaj malo brigajo; njim je več zato, da so z dolžimi govori proti našim pravicam, ne pa za nas in cele — dežele blagor; za to je pa potrebno, da mi kmetje sami povzdignemo glas, dokler je še čas. Če pojde pa tako tiho naprej, tedaj bodemo pa s časoma tako zagazili, da bode težko več misliti na rešitev. Stopimo torej na noge in povejmo pred svetom, kaj želimo, in kaj bode treba storiti v obrambo in ohranitev našega stanú!

**Izpod Nanosa** 22. marca. [Izvirni dopis.]

„Državna podpora za napravo kálov ali napajališč živinskih“. Pod tem naslovom prinaša dobro uređovani gospodarski list „Kmetovalec“ v zadnji, to je 5. št. v prvem članku, mnogim pridnim gospodarjem dobrodošli spis ali pojasnilo. Pravim, da bode to poročilo dobro došlo nekaterim gospodarjem, ker dobro vem, da jih je mnogo, ki bi prav radi iskali podpore za napravo tako potrebnih napajališč, kálov in vodnjakov, ali kje in kako potrkati, to jim je bilo neznano. Dotična poučila, koje je c. kr. dež. vlada nekdanj razposlala občinam, so se večinoma pozgubila, ne da bi bila dosegla namen.

V početku omenjenega članka čitamo: „Država dá vsako leto deželni vladi v Ljubljani po več sto goldinarjev, da jih porabi v podporo onim občinam, ki menijo napraviti živinska napajališča. Žalibog mora deželna vlada skoro vsako leto vrniti velik del te podpore, ker se nobena občina ne oglasi na njo. Ravno te dni nam je pravil dotični vladni referent, da podpore za l. 1887. sploh neso mogli porabiti“ itd.

Komur so dobro poznate razmere o napajališčih in sploh vodovodih, o potrebnih pitni vodi ter vé, kakšna pomankljivost kraljuje v tej zadevi še po mnogih krajih, mora se čudom čuditi, to čitajoč. Teško je verjetno, ali žal, popolnoma resnično. Radi tega pa ne smemo kar na mah obsoditi vseh dotičnih odbornikov, županov in občinskih svetovalcev ter jim podtikati, da so sami malomarneži, ne, tega ne smemo in tudi ne moremo, ako stvar bolj natančno pregledamo in preiščemo.

Glavni uzrok, da se te podpore tako prezirajo, je gotovo ta, ker so naši občinski zastopniki v tem veliko premalo ali celo nič poučeni. Večina njih je, koji o tej podpori čisto nič ne vedo. Kako naj bi pa tudi za to vedeli, ker jih mej njimi mnogo, ki niti čitati ne znajo, pa če tudi znajo, kaj jim vse to hasne, ker neso naročeni na noben časopis, iz katerega bi mogli to poizvedeti, sicer jim pa tudi ne dojde nobena taka knjiga, nikako tako pojasnilo v roke.

Ne dá se sicer tajiti, da je mnogim znano za te podpore, pa kaj to pomaga, ker neso zmožni napraviti potrebnega načrta, proračuna in prošnje. V tej zadevi pomoči iskati pri kakem veščaku se bojé ali pa nečejo, ker jih plašijo troški, to je, plačilo, katero se v istini često pretirava. Zopet drugi napravijo prošnjo, toda tako pomankljivo, da

se jim vsled tega, kar je čisto umevno, zopet vrne. Napravi se v drugo, a še vedno ne prav, torej še vedno brez uspeha. V tretje se pa navadno že naveličajo in stvar zaspi za vselej, četudi v veliko škodo dotičnih občanov. Tako je pa tudi res, da se vsled pomankljivo opravljenih prošenj, oziroma proračunov dobi primerno premala podpora, to je, obljubi se premala podpora, katera se na posled ne vzame in tako tudi potrebno delo ne izvrši. Se vé da se ne manka tudi taci občanov, koji so vedno pripravljeni protiviti z vsemi močmi dobrim namenom županovim, oziroma obč. odbora v korist občine in žal, da ne malokrat je taka, vse graje vredna nagajivost uspešna, ker taki zlobni ljudje ne nehajo, dokler ne uničijo vse dobre volje onih, ki nameravajo kaj koristonosnega za občino napraviti.

Vse hvale vredno je torej, da je „Kmetovalec“ zopet pojasnil, kako da je ravnati s prošnjami za gori omenjeno podporo. Ali še neko željo, bolje rečeno prošnjo imamo do uredništva „Kmetovalčevega“, in sicer, ako se hoče namen popolnoma doseči, je gotovo potrebno, da bi „Kmetovalec“, ki donaša vedno lepe ilustracije, prinesel tudi nekaj načrtov za kále in druge občinske napajališča, kakor tudi malih občinskih vodovodov, kajti mnogo je občin še na Notranjskem in tudi na Dolenjskem, kjer nedostaja celo pitne vode. Take občine morajo skrbeti, da si napravijo potrebne vodovode ali pa vodohrane, iz katerih potem voda dotaka v korita, iz katerih se živina napaja in kjer se pitna voda in za kuho v škafe ali drugo posodo nataka. Poleg načrtov bi bili potrebni tudi obrazci proračunov.

Uspehi takih natančno opravljenih pojasnil, vsled katerih bi mogli tudi netehniki napraviti potrebne načrte in proračune, bi se kmalu pokazali in te gotovo v taki meri, da podpora, katero daje država, ne bi niti zaostavala, ako bi se htelo ustrezati vsem prošnjam.

Da nam bode gosp. urednik „Kmetovalca“ v tej zadevi ustregel, smo uverjeni. Prav bi pa bilo, da bi ga v tem tudi c. kr. vlada vsestranski podpirala, kar se tudi nadajamo. Hinko.

## Domače stvari.

— (Vladika Strossmayer) poslal je g. Ivanu Hribarju lastnoročno pismo, iz katerega pričujemo sledeče:

Vele štovani in vele mili prijatelju!

Nemožete misliti, kakvu su ugodnu i upravo slavnu uspomenu kod nas ostavili braća Slovenci.... Bog Vas blagoslovio i Bog Vam naplatio! Mene i sad suze radosti obliju, kad se na Vas sjećam i kad pomislim, da smo, hvala Bogu, srcem, dušom i svijesti jurve jedno. Molim Vas, da svud i svagdje medju braćom moju najdublju zahvalnost izrečete.

Jedno sam, kad ste ovdje bili, zaboravio. Mi Hrvati, a i ja, idemo odmah poslie uskrsa u Rim, da se Sv. Otcu poklonimo. Kako bi bilo, da se nekoji od braće Slovenaca nam Hrvatom pridruže, da i tom sgodom slogu i jedinstvo naše posvedočimo? Ja mislim, da bi to dobro i za nas i probitačno bilo. Naše društvo polazi kraj Ljubljane. G. braća Slovenci mogli bi se tom sgodom priključiti Hrvatom, naravno, pod istima pogodnostima. Ja nešto ranije polazim u Rim.

Još jednom: hvala i slava Vam i svoj braći, koja su ovdje bila, pače slava i hvala viečita celomu slovenskomu narodu, koji mi je ovom sgodom toliko sjajnih dokaza svoje ljubavi pružio, ko nijedna druga grana Slavjanstva. Pozdravite svu braću a preporučujem se i na dalje Vašoj ljubavi i molitvi  
Vaš prijatelj

Djakovar 25. marca 1888.

Strossmayer,  
biskup.

— (Za Levstikov spomenik) je nabranih 489 gld. 84 kr. Čisti dohodek predavanja g. prof. Levca o Levstiku znaša 90 gld. Pri zabavnem večeru „Ljubljanskega Sokola“ nabralo se je 15 gl.

— (Za revne barjane) se je iz podpore deželne odbora nakupil živež ter razdelil rodbinam, ki trpe največje pomankanje.

— (Umrli je) zadnjo soboto na Dunaji Novomeščan gosp. Josip Pajnič, stud. medicinae, v 23. letu svoje dobe. Bil je pokojni zelo darovit mladenič, rodoljubljen Slovenec in blag značaj. Zato so ga čislali tovariši njegovi, zlasti „Slovenijanci“ v katerih sredi je razvijal mnogo svoje delavnosti. Žalibog, da mu skromna sredstva niso dopuščala re-

šiti se dolge in mučne bolezni, ali vsaj podaljšati si življenje. Bodi mu sedaj zemljica lahka!

— (Avstro-Ogerska v besedi in podobi.) Jutri bode v Ljubljani pod predsedstvom dvornega svetnika Weilena seja, v kateri se bode dogovorilo o ilustracijah za zvezek cesarjevičevega dela, ki bode obravnaval Koroško, Kranjsko, Goriško in Gradiško. Povabljeni sa k seji umetniki gg. brata Jurij in Janez Šubic, J. Sturm iz Novega mesta, J. Vesel, Zoff, Benesch in brata Willroider.

— (Predavanje o Levstiku.) Kolikor se spominamo, ni bilo še nobeno predavanje tako mnogobrojno obiskano, kakor včerajšnje, a tudi nobeno še ne tako izvrstno. Predmet predavanju bil je najsijajnejši predstavitelj sedanje naše literarne dobe, pokojni Levstik, predaval pa je gospod prof. Levec, prvi naš literarni historik. Naravno torej, da je bilo zanimanje veliko in da je obširno dvorana bila polna odličnega občinstva, mej katerim so bili: deželni predsednik gosp. baron Winkler, deželnega sodišča predsednik g. Kočevar, župan Grasselli, razni drugi odličnjaki, in izredno število narodnih dam. Gosp. prof. Levec risal nam je s posebno ljubeznijo pokojnega Levstika markantno individualnost, predstavljajoč ga kot jezikoslovca, nedosežnega pesnika, izbornega kritika in genijalnega trpina. Navajal je glavne dogodbe in podatke iz njegovega trnjevega življenja in z rezko odločnostjo bičal krivice, ki jih je pokojnemu veleumu prizadela njegovih rojakov zavist in slepa strast. Potem je v kratkih, a jedrnatih potezah ocenjeval njegovo delovanje na jezikovnem polji in njegove velikanske zasluge za slovenskega jezika razvoj, njegove pesniške umotvore in njegove sicer ostre, a vedno poučne kritike blagodejni upliv na našo književnost, s kratka slikal ga nam je tako pristno in završeno, da je bilo predavanje vsem poslušalcem pravi užitek. Predavanje trajalo je jedno uro, ki pa je le prehitro poteklo. Občinstvo odlikovalo je g. predavatelja v obilnim odobravanjem in slavljalici, kot glasnimi dokazi izredne hvaležnosti in zadovoljnosti in čestitalo se mu izbornem uspehu.

— (Slovenska predstava) na korist igralki gđc. Gostičevi in igralcu g. Danilu bode v ponedeljek dne 2. aprila t. l. Na repertoarji je: „Ženska borba“. Vesela igra v treh dejanjih. Po Olfersovi nemški prestavi E. Scribejevega dela po slovenil R. P. Zasluge omenjenih igralnih močij pozna naše občinstvo in nadejati se smemo, da bode ta večer dejanski pokazalo, kako ve ceniti trud omenjencev za napredek slov. gledališča. Zadnja večja igra, ki ima iti letos še raz desk, bode premijera: „Gosi in goske“, burka v petih dejanjih; in sicer na korist igralki gđc. Zvonarjevi in igralcu g. Kocelju, 22. aprila zaključil dramatično društvo sezono. Opozarjamo že pri tej priliki, da bode pristanek gledališnih vaj in dram. šole trajal le tri mesece. Od 1. maja do 1. avgusta t. l.; zato naj se blagovolijo gospodične in gospodie, ki žele ustipiti v omenjeno šolo oglasiti in upisati pri društvenem odboru vsaj do 15. julija. Želeti je, da bi udeležitev v dram. šoli bila mnogobrojnejša, kakor je bila tekoče leto in dolžnost vsakega domoljuba je uplivati po svojih močeh, da naraste število slušateljev in slušateljic slov. Talije. Pismena oglasila oddajajo naj se pri čitalnišnem kustosu (trafika.) — Odbor dramatičnega društva dovolil je svojemu režiserju g. Borštriku, da odide po končane letošnej sezoni nadaljevat za nekaj časa svoje gled. študije na Dunaj in v Prago.

— („Sokola“ jour-fix) prirejen na čast starosti gosp. Ivanu Hribarju bil izredno dobro obiskan. — Obširni program izvršil se je prav ugodno in zabava bila je prijetna. Z veseljem moramo pritrditi, da se je „Sokol“ pričel takoj, ko je dobil pravega moža na čelo, loživljati ter, da ga je prešinil pravi duh, da dobi oni pomen in bode zavzemal ono mesto v društvenem, kakor tudi v političnem življenju za probudo naroda, koji mu pripada. Udeležili so se jako odlični gostje in upati je, da bode po nazoru in reorganizaciji, kakor je razkladal g. starosta, pridobil simpatije vseh krogov Ljubljanskih. Nadejati se je tudi, da ona mlačnost in nebriga inteligencije naše za „Sokola“ preneha ter da bodemo pri prihodnjem „Sokolskem večeru“ videli zopet vse tiste gospode, ki so kedaj živeli zanj. — „Sokolom“ pa bi še posebej pokladali na srce krasne besede gospoda staroste in gospoda inženirja Hraskega. — Pri licitaciji za fond Levstikovega spominka nabranih je bilo 15 gld., kateri

znesek smo takoj izročil gospodu dr. J. Vošnjaku, kot blagajniku. — Za lepi uspeh večera pa moramo še posebe priznati trud gg. rediteljema Dragotin Hribarju in Franu Dežmanu. — S tem večerom bili so zaključeni zimski zabavni večeri.

— (Gerbičev koncert.) Gospod profesor Gerbič priredil je koncert, pri katerem je narodno občinstvo pokazalo, da dostojno ocenjuje g. Gerbiča, njegove gospe soproje in gospodične svakinje zasluge za našo glasbo, za našo opereto, kajti dvorana bila je razprodana do zadnjega prostora in beneficijantu poklonila sta se dva prekrasna venca. Jednega izročila mu je v imenu ženskega zbora z jako mičnim nagovorom gospodična Hofbauerjeva, drugega z lepim darilom njegovi častilci Vspored obsezel je 7 točk, ki so vse bile vsprejete z izredno pohvalo Poleg čvrstih mešanih zborov, Foersterjeve „Domovine“ in Gerbičevega „Bučelarja“, čuli smo gospe Gerbičeve in gospodične Daneševe dvospev iz opere „Gioconda“ in Rossinijevo „La regata veneziana“, jako karakteristično skladbo, ki je občinstvu posebno ugajala. Gospodična Šumanova igrala je na glasoviru R. Schumanovo fantazijo v C duru s popolnim efektom. Isto velja o g. Wagneji, ki je godel Vieuxtemps-ovo „Reverie“, pri čemer ga je spremljal g. pl. Janušovsky. Gospod Gerbič sam pa je pel romanco iz Meyerbeerove opere „Hugenoti“ ter s svojim izvrstnim petjem izval burno odobravanje.

— (Osepnice.) V zadnjih 24 urah za osepnici zbolel: Nobeden. Ozdravela: 2 moška, 1 otrok. Umrli: Nobeden.

— (Okrajna hranilnica v Slovenski Bistrici) zaradi prepričljivih hranilnih ulog ne daje nobenih posojil na zemljišča. To slabo stanje hranilnično pa ni zabranilo ravnatelju, da si je s privoljenjem odbora izposodil večjo svoto na menico, katera ni podpisana, kakor zahtevajo pravila, od registrovane kupčijske firme. Zares čudno ravnanje! Od okrajnega odbora, ki je odgovoren za poslovanje hranilnice, pričakujemo da se bode ustavljal takemu samovoljnemu postopanju ravnateljstva. Tudi pri posojilnici (nems ki) ni vse v redu. Tako vsaj poroča „Südsteirische Post“, ter nasvetuje, da se osnuje slovenska posojilnica.

— (Iz Postojine) se nam piše: Pri volitvi občinskega starešinstva v Postojini dne 24. marca t. l. prodrla sta samo dva narodnjaka, in sicer: kot župan Fric Vičič in kot svetovalec trgovec Franc Kutin; drugi trije svetovalci, to je Inocente Josip, Ditrich Anton in dr. Deu so nemškutarji, večina torej nemškutarska. Nasprotni kandidat županu Vičiču, Alojziju Lavrenčiču, ki je z nasprotno kandidaturo prouzročil, da je izišla nemškutarska večina, dobil je 11 glasov.

— (V Gorenjem Logatci) odprla se preteklo soboto s pošto združena brzjavna postaja z omejeno dnevno službo. — Za brzjavni promet mej postajama Gorenji in Dolenji Logatec velja lokalna tarifa, to je: 1 kr. od vsake besede, več 12 kr. prvotne pristojbine.

— Zgradba fabrike za solitar v Kamniku.) V četrtek dne 5. aprila 1888 bode se vršila v pisarni c. kr. vojaškega inženirskega ravnateljstva v Trstu (Via di Mercato vecchio šte. 3. II. nadstropje) ob desetih dopoldne pismena ponudbena obravnava za zgradbo fabrike za solitar v Kamniku. Pogoji in ponudbeni obrazci se dobe pri vojaškem inženirskem ravnateljstvu v Trstu v navadnih uradnih urah, a razpis je na ogled tudi v pisarni trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani. Res čudno, da se pogoji in ponudbeni obrazci morejo dobiti le v Trstu, a ne tudi v Ljubljani, kamor imajo tukajšnji podjetniki mnogo bliže.

— (C. kr. ministerstvo za deželno bran) namerja gotova oblačila in oborožila, narajena iz ovčje volne, bombaža in platna, potem iz usnja zagotoviti si po društvi zasobnih obrtnikov od leta 1889 počenši za daljnjih pet let. Vsa potreščina k skupini a) (ovčja volna) spadajočih vrst znaša do 150.000 goldinarjev, b) (platno) do 40.000 goldinarjev, c) (usnje) do 120.000 gold. Ponudbeniki imajo poslati pismene, kolekovane in zapečacene ponudbe najkasneje 16. aprila 1888 ob poludne neposredno predsedništvu ces. kr. deželnobramskega ministerstva. Pogoji so tudi na ogled v pisarni trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani.

— (Spored besedi), katero priredi podružnica sv. Cirila in Metoda za Žužemberk in okolico dne 12. aprila t. l., na korist ubogi šolski mla-

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.